

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Cornelii Iansenii Episcopi Iprensis Avgvstinvs

In Qvo Genuina sententia profundissimi Doctoris de Auxilio gratiæ medicinalis Christi Salvatoris, & de prædestinatione hominum & Angelorum proponitur, ac dilucidè ostenditur

Jansenius, Cornelius

Lovanii, 1640

24. Sanctus Thomas.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13704

non esse liberam, nec culpam auferit. Reuera autem si totum quod mouet animas nostras extra nos esset, & non haberemus principium motuum & operum nostrorum intra nos, vel in nobis, totum attribuendum videretur extrinseco motori vel motoribus si plures essent. Et in consequentibus adhuc uberius docet, hoc tantum sufficere quod volitio sit in nostra potestate, & non ex solo motore extrinseco. Et in precedentibus se declarasse

A dicit quod tanta sit libertas voluntatis, ut nec cogi possit ad operationem suam propriam quod est velle vel nolle, neque prohiberi ab ea. Imo necesse est, ut si velit operari operationem suam, quod operetur eam, quicquid ipsam ad hoc moueat vel impellat. Nihil addo, quia perspicuitate qua sensum suum explicuit, nihil penè addi potest.

Vide pulchre f. 85. p. 2.

CAPVT XXIII

Guilielmus Altissiodorensis.

ADIUNGAMVS Guilielmo Parisiensi conterraneum & coetaneum Guilielmum Altissiodorensis. Hic in quaestione qua quaerit, quid sit libertas arbitrii, sic loquitur: Est autem triplex notanda libertas in libero arbitrio. Generalis scilicet libertas necessitatis sive a necessitate, a peccato, a miseria. Libertas a necessitate duplex est, scilicet a necessitate inevitabilitatis, & hoc libertas non est in dialolo, quia inevitabiliter peccat. Et a necessitate

A coactionis extrinsecae. & haec est in omni habente liberum arbitrium. Et explicata libertate à peccato & à miseria subiicit: Patet ergo quid sit libertas arbitrii. Significans omnino nullum aliud libertatis genus se agnoscere, unde liberum arbitrium appellatum sit. Deinde paulo post in eadem illa quaestione: Dicimus quod haec facultas sive habitus potentia libertas praedicta est, quia est sine coactione in omni habente liberum arbitrium.

CAPVT XXIV.

Sanctus Thomas.

NEC vero sanctus Thomas ab illa communissima antiquorum sententia alienus est, sed eam diversis locis clarissimis verbis multisque modis expressit. Nam in primis docuit

A aliquo modo inducit ad sequentia vel defectum virtutis naturalis, quae non potest se à macula peccati eripere, cui se semel subdidit: & ideo semper in homine remanet libertas à coactione, per quam naturaliter est liberum arbitrium. Et ubi quaeritur sextà de malo, ubi probare nititur esse in homine liberum arbitrium, cum obiecit sibi ex Augustino quod homo perdidisset liberum arbitrium, respondet: Homo peccans liberum arbitrium perdidit quantum ad libertatem quae est à culpa & à miseria: non autem quantum ad libertatem quae est à coactione. Et in prima parte summae ad idem argumentum ex Augustino petitum: Dicendum, inquit, quod homo peccando liberum arbitrium perdidit non quantum ad libertatem naturalem quae est à coactione, sed quantum ad libertatem quae est à culpa & à miseria.

Primo, arbitrium hominis dictum esse liberum, quia non cogitur. Hinc in secundo Sententiarum ita scribit: Dicendum quod liberum arbitrium dicitur ex eo quod cogi non potest. Quam sententiam in eadem distinctione copius repetit. Et in quaestionibus disputatis: Liberum arbitrium secundum quod dicitur liberum à coactione non suscipit manus & minus.

Secundo necessitatem simplicem voluntatis non repugnare libertati: Naturalis necessitas secundum quod voluntas aliquid ex necessitate velle dicitur, ut felicitatem, libertati voluntatis non repugnat, ut Augustinus docet in primo de Civitate Dei. Libertas enim voluntatis, violentia vel coactione opponitur. Non est autem violentia vel coactio in hoc quod aliquid secundum ordinem suae naturae movetur, sed magis in hoc quod naturalis motus impeditur: sicut cum impeditur grave ne descendat ad medium. Unde voluntas libere appetit felicitatem, licet necessario appetat illam. Sic autem & Deus sua voluntate libere amat se ipsum, licet de necessitate amet se ipsum.

Tertio tradit hanc esse sententiam Augustini: Ad tertium dicendum quod libertas secundum Augustinum opponitur necessitati coactionis, non autem naturae inclinationis.

Quarto saepe docet arbitrium liberum idcirco non esse amissum per peccatum, quia remansit liberum à coactione, quamvis sit peccati servum: Servitus peccati non dicit coactionem, sed vel inclinationem, in quantum peccatum praecedens

B Quam docet Magistrum sententiarum & sanctum Bernardum, quando necessitatem remouent à libero arbitrio, de necessitate coactionis loqui, sicut hoc de Magistro manifestum est ex multis locis Commentarij in distinctionem vigesimam-quintam secundae Sententiarum, praesertim articulo quarto & quinto: de Bernardo vero quaestione vigesima-quarta inter disputatas de veritate. Nam cum obiecit verba Bernardi: Dicendum, inquit, quod Bernardus loquitur de libero arbitrio quantum ad necessitatem à coactione, quae nec intentionem nec remissionem recipit. De quo etiam videre licet articulum decimum ad decimum-quintum.

Sexto, opus esse laude vel vituperio dignum, meritum vel demeritorium ex hoc quod est voluntarium, spontaneum non coactum, tametsi sit determinatum ad unum.

In summa
lib. 2.
dist. 11. q. 3.
In 2. dist. 11.
lib. 2.
dist. 11. q. 3.
In 2. dist. 11.
lib. 2.
dist. 11. q. 3.
In 2. dist. 11.
lib. 2.
dist. 11. q. 3.
In 2. dist. 11.
lib. 2.
dist. 11. q. 3.

Ad 23.

1. p. q. 83.
a. 2. ad 3.

q. 24. a. 8.
ad 5.

Nam disputas, utrum Christus peccare potuit, cum sibi objecisset ex Augustino, quod nullus peccat in eo quod non potest vitare, & proinde nullus etiam mereatur vel laudetur de hoc quod dimittere non potest, respondet: *Impotentia coactionis qua opponitur voluntario solit rationem meriti & demeriti, non impotentia qua est ex perfectione in bonitate vel malitia, quia hoc voluntarium non tollit, sed ponit voluntatem confirmatam ad unum. Et paulo superius in eodem articulo: Quod posse peccare pertinet ad laudem, est per accidens: in quantum ostendit opus quod laudatur ex necessitate (id est, coactione) factum non esse: sed quantumvis removeatur à Christo potentia peccandi, non tamen ponitur coactio qua voluntario contrariatur & laudis rationem tollit. Et in distinctione decimam-octavam ut explicaret quomodo Christus mereri potuerit per liberum arbitrium determinatum ad unum numero scilicet ad diligendum Deum: Dicendum, inquit, quod etiam si esset determinatum ad unum numero, sicut ad diligendum Deum, quod non facere non potest: tamen ex hoc non amittit libertatem, aut rationem laudis sive meriti, quia in illud non coacte, sed sponte tendit, & ita est altus sui Dominus. Eandem suam mentem laus manifestè indicat scribens*

In 3. dist. 72 q. 2. a. 1. ad 3

Ad 2.

In 2. dist. 18. q. 2. ad 5.

in distinctionem vigesimam-quintam secundi sententiarum, ubi dicit, nunquam liberum arbitrium ad peccandum compelli seu cogi, quia iam sibi in peccatum non imputaretur. Quasi indicans hoc sufficere ut in peccatum impotetur, quia non cogitur. Et in articulo sequenti: Libertas à coactione & necessitate (quam ibi pro isdem habet) per se & semper liberum arbitrium sequitur. Unde in littera (Magistri sententiarum) dicitur, quod in omnibus invenitur, sine qua peccatum imputari non posset.

In 2. dist. 25 a. 4. ad 4.

a. 5. in corp.

Hinc septimo, cum constans ejus doctrina sit liberum arbitrium esse respectu electionis, expresse tamen docet electionem Beatorum qua volunt amare Deum, esse liberam, & proinde in beatis esse liberum arbitrium: Illud quod est ad finem est duplex: quoddam enim est distans à fine, & quoddam est conjunctum fini. Quod declarat de calore disponente ad formam ignis & perfecto, qui non excluditur per formam: Ita dico, inquit, quod quaedam ordinata sunt ad finem ultimum beatitudinis, quae ipsi fini coniungunt, ut videre, amare, & huiusmodi; & respectu horum erit sempiterna & libera electio, non autem imperfectorum, quae à fine distant, ut fides, spes, & huiusmodi.

In 2. dist. 25 a. 1. ad 4.

CAPVT XXV.

Ioannes Scotus.

Sed nemo est veterum Scholasticorum post divum Bernardum, qui, quod sciam, evidentius, resolutius, constantiusque summam libertatem cum necessitate summa constare posse & re ipsa constare docuit, magisque expresse eam quam exposuimus sententiam Augustini tradidit, quam ille totius Scholasticae subtilitatis Cotyphaeus Ioannes Scotus. Vique adeo ut non mediocriter admiratus fuerim, cum omnibus quae scripsi in hunc usque locum absolutis, tandem Doctorem istum quem nondum legeram, omniumque Scholasticorum remotissimum credideram ab ista doctrina sancti Augustini fortissimum ejus defensores, & ipsius Augustini interpretem esse deprehendi. Nam docet sine ambagibus quatuor articulos de libertate voluntatis.

Primus est ille capitalis, libertatem voluntatis omnino consistere posse cum necessitate. Hae ejus verba sunt: De secundo articulo principalis dico, quod cum necessitate ad volendum fiat libertas in voluntate. Et auctoritatibus non solum Anselmi & Augustini dicentis, quod in futura vita liberius erit arbitrium cum peccare non poterit, sed etiam efficacissimis rationibus prolixè probat. Causam vero & modum tradit, cur & quo necessitas consistat cum summa libertate, quia voluntas propter firmitatem libertatis suae, sibi ipsi necessitatem imponit in eligendo alium, & in perseverando sive figendo se in alium.

In quodlibet 10.

Secundus est, voluntatem sive necessitatio

sive contingenter agat, semper agere liberè, nunquam naturaliter: Voluntas semper habet suum motum causand. proprium, scilicet liberè. Et rursum: Voluntas ut voluntas est principium actuum liberè. Non magis igitur voluntas potest essentialiter activa, quam natura, ut est principium distinctum contra voluntatem, potest esse liberè activa.

Tertius est, non solum in creaturis, sed & in ipso Deo hoc habere locum, quod & ipse diligit se-ipsam liberrima quamvis necessarià voluntate, eodem prorsus modo quo Augustinus docet, Deum voluntate esse justum, & quamvis se negare non possit, esse liberum: Voluntas divina necessario vult bonitatem suam, & tamen in volendo eam est libera. Imo ex hoc ipso, quod Deus circa creaturas eligendas liber est, concludit necessario esse liberum ad amorem sui. Hinc est, quod locum illum celeberrimum ex libro quinto de Civitate Dei, ubi Augustinus contra Philosophos disputat de propria dicta humanae voluntatis libertate, & exemplum ex divina libertate petens dicit: Neque enim & vitam Dei & praesentiam Dei sub necessitate ponimus, si dicamus necesse est Deum semper vivere & cuncta praeservare. Eodem modo explicat sicut explicuimus, nempe Augustinum excludere necessitatem violentiae, non autem aliam à divina voluntate, quia libere quantumvis necessario, diligit se, & illam esse vitam de qua loquitur. Cum enim locum de praesentia explanasset, & ab ea necessitatem violentiae excludisset: De qua, inquit,

In dist. 25

Al. tres Verum hic ma placec